

Не можна також забувати про важливість освіти та інформаційної кампанії щодо екологічних проблем. Свідомість громадян щодо впливу їхніх дій на довкілля та здоров'я може сприяти зміні поведінки та підвищенню вимог до влади та бізнесу у сфері охорони природи.

Узагальнюючи, екологічна безпека та кризове управління в Україні вимагають комплексного підходу, що об'єднує правові, інституційні, технологічні та освітні ініціативи. Тільки спільними зусиллями уряду, громадськості та бізнесу ми зможемо забезпечити стале та безпечне майбутнє для всіх громадян України.

Список використаних джерел:

1. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища: Збірка нормативно-правових актів. Київ: Парламентське видавництво, 2021.
2. Гринченко О. М. Екологічне право України: Навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2018.
3. Державна екологічна політика України: актуальні питання та перспективи: Монографія / за заг. ред. А.А. Нестеренка. Харків: Право, 2020.

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Про поняття що ж таке взагалі рекреаційні території(зони) нам розповідає стаття 63 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища». Рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму [1]. Завдяки цьому судженню можна зрозуміти, що природним ресурсам рекреаційних територій притаманні такі якості як: естетична привабливість і затишок, унікальність, наявність оздоровчих і відновлювальних властивостей, які благотворно впливають на організм людини. У повсякденному житті для короткочасного відпочинку використовуються парки і лісопарки, музеї, заклади культури, стадіони, зони відпочинку; для тривалого відпочинку – санаторії, будинки відпочинку, пансіонати, турбази, готельно-відпочинкові комплекси та різного виду засоби пересування[2]. Тобто , такі зони створені з метою відпочинку, оздоровлення та задоволення потреб людини в плані релаксу.

Проблеми розвитку, регулювання та використання природних ресурсів цікавили багатьох учених-фахівців з екологічного,

природоресурсного та земельного права: Андрейцев В., Бобкова А., Каракаш І., Ткаченко Е., Орлов А., Шемшученко Ю. та ін. Зокрема проблеми загального використання земель були досліджені Костяшкіним І. Згідно з ознайомленою інформацією, хочу зазначити, що основні проблеми ефективного використання рекреаційних ресурсів нашої країни пов'язані з досягненням максимального задоволення потреб населення у повноцінному лікуванні та оздоровленні, охороні і відновленні таких територій. Все через те, що якість послуг у цій сфері на даний час не завжди перебуває у задовільному стані. На такий стан впливає два аспекти: нестача додаткових інвестицій в оновленні та розширенні інфраструктури воєнні дії, які руйнують все прекрасне навколо. Поговоримо про кожний із аспектів окремо.

По-перше, перспективи розвитку рекреаційного комплексу України потребують залучення додаткових інвестицій в оновлення інфраструктури, що працює на потреби рекреаційного комплексу; інтенсивного розвитку туризму та індустрії відпочинку і оздоровлення в цілому; збільшення питомої ваги рекреаційної сфери у зростанні національного доходу країни, адже природні рекреаційні ландшафти спостерігаються майже на 40 відсотках території України. В найменш зміненому вигляді вони збереглися на землях, зайнятих лісами, чагарниками, болотами, на відкритих землях, площа яких становить близько 19,7 відсотка території країни. Враховуючи, що лише 44 відсотки лісів виконують захисні та природоохоронні функції, можна вважати, що стан, близький до притаманного природного, мають ландшафти на площі майже 12,7 відсотка території країни[3].

По-друге, воєнні дії, які сильно впливають на навколишнє середовище виражаються у локальних та глобальних наслідках для рекреаційних зон і не тільки. Наприклад, під окупацією зараз залишаються 8 заповідників та 10 національних природних парків. Серед них Чорноморський біосферний заповідник (розташований на території та акваторії Херсонської та частково Миколаївської областей), біосферний заповідник «Асканія-Нова», Азово-Сиваський національний природний парк, парк «Олешківські Піски», парк «Джарилгацький» (Херсонська область). Як розповідають в Міністерстві екології, через бойові дії служби охорони природно-заповідних територій часто не можуть виконувати свої функції та забезпечувати збереження рідкісних видів, а деякі заповідники та національні парки опинилися на межі гуманітарної кризи[4]. Також, у зоні ризику опинилися 2,9 млн гектарів Смарагдової мережі – територій, які потребують охорони на загальноєвропейському рівні. За словами екологів, ці території відіграють важливу роль у захисті біорізноманіття та збереження клімату. Смарагдова мережа захищає бурого ведмеда, чорного лелеку, рись, орлана-білохвоста та сотні інших видів тварин та рослин. Загалом внаслідок нападу росії постраждали 20 % природоохоронних

територій України загальною площею близько мільйона гектарів[5]. Крім таких територій, постраждало чимало санаторно-курортних комплексів, які мають велике значення і вплив на відновлення і лікування людей.

Що стосується захисту рекреаційних територій, найбільш захищеними є природні рекреаційні комплекси в межах територій природно-заповідного фонду. Відповідно до матеріалів державного кадастру територій та об'єктів ПЗФ України станом на 01.01.2020 р. в Україні є – 8512 території та об'єктів загальною площею 4,418 млн га. Показник заповідності України становить 6,77 % [6].

Говорячи про захист, потрібно згадати про важливість охорони повітряного басейну. В цьому випадку основними забруднювачами повітря є різний вид транспорту, підприємства хімічної промисловості і звісно ТЕС. Таке неякісне і шкідливе повітря впливає негативно не тільки на здоров'я людини, але і порушує функціонування рослинного світу, погіршує санітарний стан ґрунту і води в цілому. Становище ускладнюється і тим, що повітря мобільне, в результаті чого шкідливі речовини можуть переноситись на значні відстані. Локальні забруднення поступово переростають у регіональні. Тому необхідною умовою для забезпечення чистоти повітря та повноцінної діяльності рекреаційних ресурсів є передбачення та ліквідація шкідливих викидів не тільки в районі локалізації даних зон, але і на сусідніх територіях[7].

Також, хочу зазначити в своїй доповіді, що існує багато правових форм охорони рекреаційних зон, ними є :

1. Встановлення компетентними органами правил та норм, які регулюють відтворення та охорону природних об'єктів рекреаційних територій;

2. Введення обліку, контролю і нагляду за якістю природних об'єктів рекреаційних зон та дотримання вимог щодо їх правового режиму;

3. Закріплення прав та обов'язків з раціонального використання природних об'єктів рекреаційних зон;

4. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони рекреаційних зон;

5. Проведення різних заходів з охорони рекреаційних територій по типу природоохоронних акцій та багато іншого.

Отже, рекреаційні зони – це спеціальні відведені земні ділянки, природні об'єкти, водні простори та інше, які використовуються для відпочинку, оздоровлення, туризму та екскурсій. Рекреаційні території – це цінний ресурс для нашої спадщини, який безумно потребує бережливого ставлення та раціонального використання з дотриманням усіх вимог. Особливості використання рекреаційних зон говорять про розвиток та обізнаність нашого суспільства, яке раціонально та без шкоди довікллю користується даними ресурсами. Крім використання цих зон потрібно щев першу чергу пам'ятати про захист таких місць, адже охорона рекреаційних територій – комплексна задача, яка потребує спільних зусиль держави та

суспільства, бо це запорука збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь що є чимало важливим.

Список використаних джерел:

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ : станом на 8 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 22.02.2024).
2. Заставний Ф. Д. Географія України. У 2-х кн. / Ред. М. П. Парцей. – Львів: Світ, 1994. – 472 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0009964> (дата звернення: 22.02.2024).
3. Ривак З. М. Сучасний стан рекреаційних ресурсів України та перспективи покращення їх використання. Збірник наукових праць «Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції». 2010. Випуск XVI. №2. С. 472-478. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/ryvak2.htm (дата звернення: 22.02.2024).
4. «Після війни довкілля відновиться за століття». Що роблять Мінекології, активісти та ДСНС для збереження української природи – Хмарочос. Хмарочос. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2022/10/25/zaminovane-ta-ponivechene-yak-vidnovlyuvatymetsya-ukrayinske-dovkillya/> (дата звернення: 23.02.2024).
5. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля. *Слово і Діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya/> (дата звернення: 23.02.2024).
6. Лекція 16 Сучасний стан природно-заповідного фонду України та Житомирської області. Державний університет «Житомирська політехніка». Освітній портал. URL : <http://surl.li/qwyuwx> (дата звернення: 24.02.2024).
7. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с. URL : https://tourlib.net/books_ukr/fomenko_full.htm (дата звернення: 24.02.2024).

Кишкань М. А.

здобувач вищої освіти, групи М-ЮД-321
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Науковий керівник:

Ярошевська Т. В.

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільно-правових
дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ РОЗУМНОСТІ СТРОКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення права кожного на справедливий судовий розгляд його справи є невід’ємною складовою гарантованого статтею 55 Конституції України права на судовий захист, що належить до основних